

KODUPAIK

Viru-Nigula Kultuurimaja kodu-uurimisring «Kodupaik» on tegutsenud üle aasta. Selle aja jooksul on mõndagi ära tehtud, eelkõige külade endise asustuse ja elanikkonna väljaselgitamisel. Külade ilme, rahvastik ja struktuur on nüüdseks põhjalikult muutunud.

Arvestades põliselanike suhteliselt kõrget iga ja siinse noorema rahva hõredust külas, hakkasime küsitluslehtede abil uurima eelkõige külade kooslusi. Andmeid oleme saanud peaaegu kõigi külanõukogu piires asuvate endiste ja praeguste külade kohta. Enamasti kõik, kelle poole oleme külade endise asustuse suhtes andmete saamiseks pöördunud, on vastanud meie küsitluslehtedele põhjalikult. Kui kord kõik andmed ritta seame, aitavad need teha üldistavaid kokkuvõtteid meie elust enne ja nüüd. Oleme saanud andmeid ka endisaegsete käsitöölaliste kohta, samuti endisest kultuurielust külas, laulu- ja mängukooridest. Mitu sellelaadset uurimust on alles pooleli.

Kõige selle kõrval soovisime saada kohalikku rahvaluulet, pärimusi, juhtumite kirjeldusi. Siin avaldub rahva unustamisvõime kõige kurjemal kujul — seniajani oleme kohalikke pila- ja ajalaule saanud üsna napilt. Peale meie kodu-uurimisringi ootab neid ka kirjandusmuuseumi rahvaluulesektor. Palve kõigile kogujaile: püüdke meenutada rohkem kohalikke mälestusi, ütlusi, anekdootlikke lugusid ja tõsielusündmusi.

Uurimispõld on nii avar, et esimese aasta jooksul oleme saanud unustuserüült ainult veidi serva kergitada. Valmis on mitmeid küsitluslehti kohalike olude, kultuurielu, majandussuhete jms. valdkonnast. Pikemat väljaselgitamist vajab endisaegne põllutöö ja selle terminoloogia.

Maaoludes raskendavad uurimistööd suhteliselt suured kaugused, talveoludes liiklemine, rahva hõivatus põllumajandusliku tööga. Sellest hoolimata oleme saanud suure kohusetunde ja põhjaliku

süvenemisega kirjapandut paljudelt kohalikelt elanikelt mitmesugusel haridustasandil.

Viru-Nigula kodulooring tänab kõiki, kes on kaasa aidanud külade, samuti Viru-Nigula aleviku endise asustuse uurimisele.

Suur tänu eakale Beate Veebelile, kellelt saime ka tore dat kohalikku rahvaluulet, samuti Aino Kotkale põhjaliku uurimistöö ja rahvaluule eest (tema uuris viit endist küla). Eha Jõgi saatis oma andmed Aru küla kohta Valga rajoonist. Endisest Raudna külast on alles üks maja, andmeid saime selle peremehelt August Sallolt. Mallast tõi huvitavat teavet Ljubov Voip, Kutsala küla uuris Helmi Heino, Kuura küla kohta tõi ülestähendusi Aliise Tumakilt Heili Tarjan, kes on huvi tundnud ka Malla mõisa arhitektuuri ja mineviku, samuti Lokotaride perekonna jm. vastu. Ta on kogunud ka rohkesti folkloori Kuuralt. Tiina Lauri seadis ritta endiste Varudi küla talude nimed. Mahu, Lahe ja tänaseks peaaegu täielikult kadunud Männikküla kohta andis andmeid Elma Laager, praegusest Aasukalda külast, mis koosneb endistest Kalda ja Aasu külast, saime ulatusliku üleskirjutuse Eha Sameilt.

Viru-Nigula keskuse endist asustust on uurinud Rein Matla, kelle abil on paika pandud ka siin juba hävinud majad. Täiendavaid andmeid Viru-Nigula elust ja asustusest minevikus saime eakalt Minni Johanneselt (sündinud Käär) Tallinnast. Koila küla endist asustust ning mineviku vilgast kultuuri- ja muusikaelu seal asunud kooli ümber uurivad Erna Sepa ja Arnold Jagant. Unukse küla minevikku ja kolhooside algusaastaid hakkas uurima endine kolhoosiesimees pensionär Alfred Rikkolas. Fotosid kohalikest elanikest, seltside tegevusest jms. oleme saanud Erosine Vergilt, Minni Johanneselt, H. Tiimusest ja perekond Naaskeli pärijatelt.

Ella RAJARI,

«Kodupaiga» juhendaja